

FÁRAÓ VÁLASZÁNAK BIZONYOS LEBEGŐ ELMOSÓDOTTSÁGA*

VESZTEG FERENC

Áll a kemény tölgy...

(Matsuo Basho)

látjátok-e magatok közt a portán
szorgos piramisépítők a mosolyt
egymásra nézést és szemlélítést
mely zavart gonosz irigy de elnéző is
sőt
félig elragadtatottan belenyugvó
a szerencse szeszélyébe
hogy ő
a régóta halott fáraó
még mindig beszél
s gondolataival

* Komputerregényt írt a kanadai Burk Campbell, jelentik a hírügynökségek világszerte. Display készülékén billentyűzve röpké hat és fél óra alatt megalkotta *Vak fáraóját*, „amelyet” a befejezéstől számított „újabb” negyedórán belül már árusították is a kioszkokban. Campbell tíz terminállal állt összeköttetésben, így az észak-amerikai féltekén egyszerre tíz elektronikus nyomda ontotta a végterméket. A hírügynökségek azonban elmulasztották annak közlését, hogy fáraó Platón Szókratészének poliszai hasonmása, mert (*Az államban* olvasható:) „... mintha ember léteire vadállatok közé zuhant volna: velük együtt bűnözni sem akar, de nem is képes egymaga valamennyi vaddal szembeszállni, hiszen mielőtt az államnak vagy barátainak javára lehetne, elbukhat, és élete maga és embertársai számára haszontalan lenne... — mindezt alaposan megfontolva veszteg marad, és csak magánügyeit intézi, mint ahogy az ember az orkánban, mikor a szél port és záport kavar, a fal mögé lapul; látva, hogy a többiek mánd beteltek törvénytelenességgel, örül annak, hogy gazságoktól és szentségtelen tettektől távol, tisztán élheti földi életét, és majdan jó reményességben, kegyesen és jó lélekkel vehet búcsút tőle”. (Válogatta, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Sándor Pál, 2. kiadás, Gondolat Kiadó, 1970, Hatodik Könyv 169—170. oldal.)

lám: könnyedén simulnak travesztiába
 bizonyítja az ósdi igazságot
 hogy szóban az uralom
 az áttekintés
 a gondviselés
 nem a kézben
 mint meg-megújulón hinni szeretnék lelkes testvérek
 csak hogy bizony vele helyet nem cserélnek
 túl magányos az a világi nyüzsgésnek
 s tönkresilányul megint kóborló emléke

sok csendes éj után
 mily szép is volt az eszme
 hogy a gazok gaza rég kiveszve
 cselekvőn szolgálta
 és gazdag lett népszerű
 túlon túl befolyásos
 még most sem tudja elhinni
 pedig így történt
 csakugyan ő a halott fáraó tette ezt
 a piramisépítőkkel egyiptomban
 a dologházban

de hadd mondjon el mindent sorjában
 arrafelé az új aeonban a szem elől
 eltűnik minden klasszikus kultúra
 minden ami az ember gyarlóságára fősვნységére
 és ostobaságára emlékeztetne

fáraónak ezért énekelni van kedve
 szilaj örömmel
 zagyván nevetni sírni repülni
 fejest ugrani az égboltba
 ebbe a legrosszabb boltba
 amelybe rajta kívül
 csak az elnézés szelleme jár
 ott is meghúzni vagy térdre vetni magát
 mint az eltárgált szamar
 ki megbokrosodva békéért iáz

de nem tesz semmit

gleccserek szakadékok lavinák
 évezredes révedezések
 és más paleolit érzések
 melyek kivonják magukat
 az értelem ellenőrzése alól
 s valamilyen titokzatosan megfoghatatlan
 magányos
 benső követelménynek engedelmessé válnak csak
 egy nemlétező anyakönyvvel
 mintha birokra kelnének
 a későn nyugvó nappal
 s a távoli csillagokkal játszanának
 a pengeéles képek
 melyeken a bűvölet és az iszonyat bizonyosságával
 ott a marhabélyeg: lét és tudat

ó fáraó most szedd össze magadat

mert semmid sincs mindebből
 csak a megalkottatott unalom
 gyors iramban elvontságba szédülő
 remekműve
 a halhatatlan próteusz
 ki semmihez sem vonzódik
 de semmi sem vonzóbb mint az ő menekülése

fáraó mintha velünk beszélgetne most
 karakán határozatlanságának
 iménti változata
 ez a megszólítás
 cím
 most is megszemélyesítve
 kifejezést keres
 maradandó nyomot
 a szövevényességében meg-
 megrendülve
 feledésnek induló talányosságának

aminek ideig-óráig a tanúi vagyunk
 s nem is csak a tágasabb viszonylatokat vizsgálva
 légi szövetségeket kötve
 zimankós elmékben szunnyadozva...

erről

a cikornyás
 csűrő-csavaró-életlen félszregségről
 folytat velünk fáraó eszme-
 cserét

velünk: pötyögtetjük le megtorpanva

s arra a tömjénszagú könyvtárosleányra gondolunk hirtelen
 aki oly készségesen elhalmoz bennünket azonnal
 mindenféle
 fáraóra vonatkozó szerteágazó irodalommal
 ismerethalmazzal
 hozzánk koccintva közben mintegy véletlen
 lágy lepelrajzát finom gipsztestének
 hogy alig is lehet félreértetni
 a szándékát

de mit tegyünk

fáraó érzéketlen lett minden ilyennel szemben
 javíthatatlanul megmásíthatatlan
 csupa androméda-köd és képzelet
 annyira már a vérében
 az időt meghaladó tartózkodás

grimm andersen tündérei
 nem veszik fel vele a versenyt
 a reagálás
 egyéni mikéntjét és eredeti hogyanját

figyelő szemmel nézve
 köszöntjük most
 hómárvány jellemét
 mely a legátfogóbb értelemmel
 szellemmel se közelíthető

csak borzonganak csiklandva a cikázások

nem hatolható be úgy
hogy akció—reakció viszonyban lehessünk vele

igéjének igézetében
csak írkokoskodunk-okoskodunk
miközben a meghökkentő együttállások
mint útjelzők
kitartásra
fegyelemre (a szó fegyelme?)
és törhetetlen hitre tanítanak bennünket

innen a merített bizalom
kiapadhatatlan erő
elszántság
a látni épp nem látható sétaút
vörös homokján

szemet kápráztató teliholdvakság
bufli-kukaság

az ösztönvilág átérzi mélyiszapját
s imbolygásba hozza

ez hát a mindenes tömény kéj
febris area
féltékeny magányos közelítés
ha hallatszani kezdenek a hörgés nehézzvételei
veremlátókör
magát magam ragozódni akar

fáraó
te tömjénszagú bibliofil kiadás
tüsténkedő szép könyvtárosleány
íme
elvégeztük a nyilvános szertantást
legyen örömed és élvezeted
sikamlós ifjadbán

neked adjuk

hála hangképző művészetünknek
amely megérdemli jutalmát

P. S. MYRRHA? WALHALLÁBAN?

thomas mann-nál bukkant fel
talán először goethe után
nyújtózkodott jó lustán
és azonnal visszaillant
oda

ahonnan jött is
egy ferde hárfa-hajszálérbe
hogy ott végre
elnémuljon utoljára
azután japánban ütötte fel
váratlanul déllibáb sátrát
egy gésa-mosoly zezzugán
mint liezonra csábító
éjszakai medúzaringás

és arcokat cseréberélt
tekintet-stigmákat
apácákat és ángolnákat
hajón és vonaton
metrón és trolibuszon
egészen a kasseli tárlatig
ahol végre egy kissé megpihent
egy lady társaságában
és frans hals meg rembrandt gyönyörei közt

így múlt el a nyár

halott teste
egy türkizkékbe hajló
bolyhos selyemplüssön terült el
egy primabalerina piperéi között
a párizsi nagy operában

egészen őszig
miközben kint a nagyvilágban
váltották egymást a vad repertoárok

és ábrándozott novemberig
repülőről repülőre szállva
mígsem lúdbőrözve
ki nem nyúlt a frankfurti boeingből
petőfi szalkszentmártoni soráért
amit úgy felszippantott
mint európa fölött szállingózó
bódító hasonlatot
november hetedikén
a rozsdás esték köszöntéseként

akkor azonban riválistra akadt
a lódító nyegleségben
és minden eddigi kelletlenségét felülmúlva
hanyagul életet akart lehelni
de csak megrezzent
maga köré vonta habkönnyű karjait
karcsú derekát
és szóra nyitott szájjal
vonaglni kezdett